

הודעה למנהל בחי המשפט¹

לכבוד

מנהל בחי המשפט

הנדון: הודעה לפי חוק תובענות ייצוגיות

מספר תיק:

בכית משפט: בכית המשפט המחוזי בבאר שבע

שמות הצדדים: 1. רונן אלרש ת.ז. 022782320 באמצעות ב"כ ליאור להב;; הרר סטמפו

2. באמצעות ב"כ

3. באמצעות ב"כ

נגד

באמצעות ב"כ

פרטי המודיע:

שם: ליאור להב

כתובת: יד חרצים 9, הרצליה

תפקיד בהליך: תובע נתבע ב"כ תובע ב"כ נתבע חבר קבוצה אחר

זאת הודעה על:

הגשת בקשה לאישור לפי סעיף 6(א) לחוק; הגדרת הקבוצה לפי הבקשה: "כל מי שנחשף לזיהום האוויר ומטרדי הריח מחוות המכלים של המשיבה הממוקמים בדרום העיר אשקלון, החל מיום 25.11.20 לפנות בוקר ולאחר מכן, לרבות השיפה לריחוח הקשים וכן גם למזהמים ממשפחת התרכובות האורגניות הנדיפות (VOC's) ובהם גם ממשפחת ה-PAH's, מזהמים שאופייניים לעיסוק בפערוכימיה ו/או דלקים ו/או לניקוי תשתיות רלוונטיות. לרבות מנשים רלוונטיים שמשמשים להליכים בחוות מיכלים, לתרכובות מבוססות גופרית שהיו בדלק הגולמי שנכנס אל המיכלים ולחשתיות סביב לתן, ו/או למזהמים מסוג הלוקים: שימים עדינים PM2.5 אשר נוצרים באופן שניוני מהפליטות ולעיל, עד למתן פסק דין בהביעה"; מועד הגשת הבקשה: 26.11.2020; שאלות של עובדה או משפט המשותפת לקבוצה לפי הבקשה: זיהום אוויר ומפגעי ריח וסביבה על ידי המשיבה; תמצית הבקשה לאישור התובענה: הסעד המבוקש: כספי; הסכום או השווי המשוערים של תביעותיהם של כל הנמנים עם הקבוצה: 100,000,000 ש"ח. [סה"כ 20 מיליון];

החלטת בית משפט להתיר צירוף של אדם לקבוצה לפי סעיף 10(ב) לחוק;

החלטת בית משפט בדבר אישור תובענה ייצוגית או בדבר דחייה של בקשה לאישור לפי סעיף 14: הגדרת הקבוצה לפי סעיף 14(א)(1); עילות התובענה והשאלות של עובדה או משפט המשותפות לקבוצה לפי סעיף 14(א)(3); הסעדים הנתבעים: [סה"כ 20 מיליון];

החלטת בית המשפט ולפיה ניתן להגיש בקשה למינוי תובע מייצג או בא כוח מייצג במקום תובע מייצג או בא כוח מייצג לפי סעיף 16(ד)(1) לחוק;

לא הוגשה לבית המשפט, בתוך התקופה שקבע, בקשה למינוי תובע מייצג או בא כוח מייצג במקום כל התובעים המייצגים או כל באי הכוח המייצגים כתובענה ייצוגית אשר בית המשפט אישר את הסתלקותם או מצא שנבצר מהם להמשיך בתפקידם לפי סעיף 16(ד)(2) לחוק;

¹ פורסם ק"ת תש"ע מ"ב 6915 מיום 29.7.2010 עמ' 1442.

הגשת בקשה לאישור הסדר פשרה לפי סעיף 18(ג) לחוק;
 החלטת בית משפט בכל הנוגע להסדר פשרה לפי סעיף 19 לחוק;
 אחר:

להודעה זו מצורפים המסמכים האלה:

1. בקשה לאישור תובענה ייצוגית
2. תובענה ייצוגית
3. נספחים
- 4.
- 5.

החתימה

26/11/20 תאריך

בעניין:

רונון אלוש ת.ז. 022782320

מרחוב שרה אהרונסון 15, אשקלון
ע"י בי"כ עוה"ד ליאור להב ו/ או מירן אליהו - פורט
ו/או הראל ברק ו/או הדר סטמפרו ו/או רוני רחמיאן
ממגדל ספיר, קומה 20, רחוב תובל 40, רמת-גן
טלפון: 03-3753116, פקסימיליה: 03-3752327

התובע

-נגד-

קו צינור אילת אשקלון בע"מ, ח.פ. 510494842
ת.ד. 801, אשקלון

הנתבעת

הערכת הנזק האישי: 1,000 ₪ בגין זיהום אוויר ומטרדי ריח.
הערכת הנזק הקבוצתי המצטבר: 100 מיליון ₪.

כתב תובענה ייצוגית

תוכן עניינים

- 2..... מבוא
- 3..... הצדדים
- 4..... חרקע העובדתי
- 6..... הנזקים לציבור כתוצאה מהחשיפה לאדי דלק ונפט
- 6..... המסגרת הנורמטיבית ועילות התביעה
- 8..... הפרת חובה חקוקה
- 10..... פגיעה באוטונומיה

12	עוולת הרשלנות
13	הנזק שנגרם לתובע בפרט ולחברי הקבוצה בכלל
14	מנגנון התביעות הייצוגית בראי איכות הסביבה והשמירה עליה
19	מתודולוגיית חישוב הנזק
20	גמול לתובע ושכר טרחת עורכי דינו
21	סוף דבר

מבוא

**גם בטבע אין נחמה. רק הלחן הישן החוזר על עצמו של זרזיפי הגשם
נותן לך כמו קוצב לב איזושהי ארכה של כאב.
תוכל לעשות בזה מה שעשו משוררים אחדים לפניך:
לנשום לאט אוויר חריף של חורף
להשלים בעדינות, בכניעה של גלדיאטור, את השיר.
בלדת החורף, נתן יונתן**

1. עניינה של תביעה זו הינו בזיהום אוויר כבד ומטרדי ריח בלתי נסבלים, שמקורם בחוות המכלים של הנתבעת בדרום העיר אשקלון, בה מאוחסן דלק גולמי, באירוע שהתחיל ביום 25.11.20 או לכל המאוחר ביום 26.11.20, והוביל לכך כי תושבי אשדוד, אשקלון והסביבה נחשפו לריח חריג של דלק במשך שעות ארוכות, עד שהמשרד להגנת הסביבה ומשרד הבריאות המליצו לציבור לסגור חלונות ולהימנע מפעילות גופנית מאומצת.
2. בתצ (יא) 29117-03-13 **דב יעקובוביץ נ' מי הרצליה בע"מ** (פורסם בנבו, 29.2.16) נאמר, בעניין נזקים סביבתיים ומעמדו של הציבור, כך:

"כאמור, לצד הנזקים הבריאותיים שעשויים להיגרם לבני אדם כתוצאה מקיומם של זיהומים סביבתיים קיימים גם נזקים לא ממוניים, שהם הפגיעה באוטונומיה והרגשות השליליים שנוצרים אצל מי שנחשף לזיהום סביבתי..."

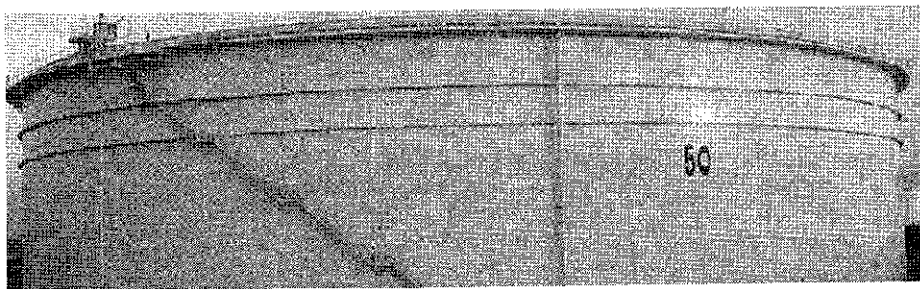
3. **ואכן, פגיעתם של זיהומים סביבתיים לבני אדם ולסביבתם רעה היא עד מאוד והגורמים לסיכונים בריאותיים פוגעים בסביבה הטבעית, בבעלי חיים, בצמחיה ובמערכות אקולוגיות שלמות; הם יוצרים סיכונים בהוות וגם סיכונים בעתיד לדורות הבאים, שאת חלקם קשה לצפות היום; הם גורמים חוסר צדק סביבתי, שכן נשכרים מהם בעיקר תאגידים וגופים ממדינות עשירות הפועלים למען רווחי בעליהם,**

בעוד הנפגעים באים בחלקם הגדול משכבות סוציאקונומיות נמוכות במדינות העשירות וממדינות עולם שלישי; והם גורמים לשינויים במערכת האקולוגית העולמית, כמו אפקט החממה ודלדול שכבת האוזון.

4. התוצאה החמורה ביותר של השפעות אלו היא הסכנה לעצם האפשרות שהמין האנושי יוכל להמשיך ולהתקיים לאורך שנים כחברה תרבותית מפותחת (ראה שנור, **תביעות נזיקין סביבתיות**, עמ' 23-24). להיבט זה, של אי-הפיכות או למצער של השלכות ארוכות טווח, ישנה חשיבות מיוחדת במדינת ישראל בשל היותה מדינה קטנה וצפופה, שבה החלטות תכנוניות וסביבתיות שגויות עלולות להנציח פגיעות משמעותיות בערכי טבע ונוף ולהשפיע על בריאות התושבים ללא אפשרות של תיקון (ראו בג' 9409/05 **אדם טבע ודין - אגודה ישראלית להגנה על הסביבה נ' הוועדה הארצית לתכנון ובנייה של תשתיות לאומית**, פ"ד סד(2) 316 (2010)).

הצדדים

5. התובע הינו אזרח ותושב ישראל. התובע מתגורר בשכונת ברנע בעיר אשקלון וביום 26.11.20 נחשף לריחות חריפים של דלק שמקורם בחוות המכלים של המשיבה.
6. הנתבעת הינה חברה המאוגדת כדן בישראל המפעילה את קו צינור אילת - אשקלון. הנתבעת נוסדה בשנת 1968 כממשיכת דרכן של חברות אשר הובילו נפט בשנות החמישים והשישים דרך גשר יבשתי.
7. הנתבעת מפעילה מכלל בעיר אשקלון הכולל 24 מכלי אחסון לנפט גולמי עם נפח אחסון של כ- 1.9 מיליון מטרים מעוקבים. בנוסף, במכלל אשקלון נפח אחסון של כ- 410,000 מטרים מעוקבים של מוצרי דלק. מערכת מוצרי הדלק כוללת 10 מכלים, המחוברים למיקשרים במקום.
8. הנתבעת מאחסנת כאמור במכלל עוסקת באחסון של נפט גולמי ומוצרי: מזוט, סולר, קרוסין ובנוזין. חומרים אלה מאוחסנים, כל אחד בנפרד, במכלים ייעודיים המכוסים בגגות צפים שמטרתם מחד למנוע התנדפות של אדי דלק לאוויר ומאידך למנוע הצטברות של גזים במכלים.
9. להלן תמונה המלמדת על גודלם של המכלים של הנתבעת:

10. לצורך פעילותה נדרשת הנתבעת לעמוד בדרישות רגולטוריות שונות, בכללן קבלת רישיון עסק מהרשות המקומית, היתר רעלים בנוגע לאחסון חומרים רעילים, בעיקר דלקים, אשר ניתן לנתבעת על ידי המשרד להגנת הסביבה, אישור כיבוי אש הניתן על ידי מכבי האש וכן היתר הזרה לים, הניתן לנתבעת אף הוא על ידי המשרד להגנת הסביבה.

הרקע העובדתי

11. ביום 26.11.20 החלו תושבים רבים באשדוד, אשקלון והישובים הסמוכים להם, להתלונן על מחנק קשה בעקבות ריח חריג של דלק שנמשך שעות רבות.

12. המשרד להגנת הסביבה, שנדרש לעניין זה, הודיע ביום 26.11.20, כך:

"המשרד להגנת הסביבה מעדכן: בעקבות תלונות רבות על ריחות חריפים באשקלון ובאשדוד שמקום במקני קצצ"א, המשרד בוחן את נסיבות האירוע ומבצע תחקיר מקיף. המשרד להגנת הסביבה ומשרד הבריאות ממליצים לציבור באזור לסגור חלונות ולהימנע מפעילות גופנית מאומצת."

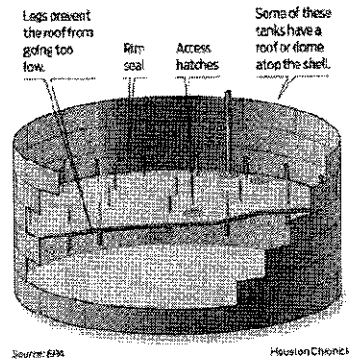
עותק מדיווח המשרד להגנת הסביבה מצורף לתביעה זו כנספח 1.

13. תמונת האירוע מלמדת על חומרתו:

המיכל ממנו אירעה הדליפה | צילום: באדיבות איגוד ערים לאיכות הסביבה נפת אשקלון

14. מכלי הנפט והדלק ברוות המכלים של הנתבעת הינם מכלים עיליים מסוג "גג צף". הגג עולה ויורד לפי מצב התפעול של המיכל. מטרת הגג הצף היא למנוע הצטברות אדים דליקים בין הנוזל לגג.

15. מכלי אחסון הם סוג של מבנה שמאחסן נוזלים או תוצרי ביניים של תהליכים שונים בתעשייה. ניתן לאחסן במכלים חומרים שוכנים כגון מים, נוזלים נדיפים/ דלקים/ נפט/ כימיקלים, שפכים וחומרים מסוכנים, ועוד, ולכל חומר הנחיות ותקנות שונות.

16. יש לדעת, כי ישנם מספר שלבים לפעילות המכלים, כולם מזהמים :

א. עבודה Working (מילוי ושימוש) - שלב שבו יש פליטות במהלך המילוי של המיכל בנפט גולמי וחוצאתו.

ב. נחיתת גג צף: (Landing), הגג הצף יורד עד למטה ואז נשאר דלק על המעטפת הפנימית של המיכל והוא מתנדף לטביבה, כתלות בטמפ'.

ג. השלב הנושם, בו הנפט או הדלק עומד במיכל ללא שמתקיימת פעולת מילוי או ריקון, גם אז יש פליטות מזהמים לטביבה¹.

ד. הליכי תחזוקה, כגון ריקון וניקוי המכלים.

17. למיכל יש רגליים שמונעות מהגג להגיע נמוך מדי, יש לו אטם טבעת (Rim Seal) ופתחי גישה (Access hatches). בין הגג לבין הברזל של המעטפת יש שני אטמים. אטם ראשון, ואטם שניוני. הגג עולה ויורד על מעין "גרביים" מיוחדות שגם להן יש אטמים.

18. ממילא, פליטות מאורע תקלה חמורות עוד יותר.

19. בעקבות האירוע חודיעה הנתבעת כך :

¹ כתלות בשינויי לחץ ברומטרי וטמפ' שקורים לאורך היממה ואלו מגבירים פליטות במצבים מסוימים.

"במסגרת פעילות שוטפת ובעקבות מזג האוויר הסוער, נפלטו הבוקר ריחות לפרק זמן קצר מאחד המכלים של החברה"

20. הודעה זו עולה לכדי הודאת בעל דין.
21. יצוין כי ביום 26.11.2020 הוגשה מטעם באי כוח התובע בקשה לפי חוק חופש המידע, תשנ"ח-1998 בה ייקש התובע לקבל מידע בדבר פעילות בהם נקט ועתיד לנקוט המשרד להגנת הסביבה.

עותק מהבקשה לפי חוק חופש המידע שהוגשה למשרד להגנת הסביבה מצורף לתביעה זו **כנספח 2**.

הנוקים לציבור כתוצאה מהחשיפה לאדי דלק ונפט

22. כאשר בני אדם נחשפים למזהמי אוויר, יש להבחין בין חשיפה למזהמי אוויר רעילים לבין חשיפה למזהמי אוויר המוגדרים כחומרים מסרטנים (קרצינוגניים). חומרים מסרטנים הם חומרים שחשיפה אליהם עלולה לגרום להתפתחות מחלות ממאירות. מקובל להניח (ראה מסמך "דו"ח וועדה לקביעת ערכי ייחוס סביבתיים למזהמי אוויר כימיים באוויר", יו"ר הוועדה שלמה אלמוג, המשרד להגנה"ס, מרץ 2006, עמ' 35) שלגבי חשיפה לחומרים רעילים, אך לא מסרטנים, קיים סף מסוים של ריכוז החומר באוויר, שכאשר נחשפים לריכוז נמוך יותר מסף זה, לא סביר שתתפתחנה תופעות לוואי שליליות. לעומת זאת, לגבי חומרים קרצינוגניים מקובל להניח (דו"ח אלמוג, 2006, עמ' 37) שלא קיים סף חשיפה כזה וכי חשיפה לכמות כלשהי של חומר מסרטן עלולה לגרום להתפתחות של מחלה ממארת.
23. לגבי החומרים המסרטנים, יש הבחנה בין חומרים לגביהם יש עדות מדעית להתפתחות מחלות ממאירות בבני אדם בעקבות חשיפה אליהם, המכונים חומרים קרצינוגניים ודאיים בבני אדם, לבין חומרים מסרטנים אחרים המוגדרים בשלב זה כחומרים החשודים בגרימת סרטן (למשל, כאשר הסרטן התגלה בניסויים שבהם רק בעלי חיים נחשפו אך לא בני אדם). קבוצת החומרים המסרטנים הוודאיים בבני אדם מכילה נכון להיום רק כ-10 חומרים, כולל בנזן, פורמאלדהיד, טריכלואתילן (TCE) ו-1.3.בוטאדיאן).
24. כמו כן יש לציין כי בתוספת החמישית לחוק אוויר נקי, 2008, המפרטת רשימה של מזהמי אוויר שיש להביא במיוחד בחשבון בחיתור הפליטה (בהקשר לסעיף 22 בחוק), כלולה גם משפחת החומרים שהוכחו כקרצינוגניים.

המסגרת הנורמטיבית ועילות התביעה

25. פרט 6 לתוספת השנייה לחוק תובענות ייצוגיות קובע את האפשרות להגיש בקשה לאישור תובענה ייצוגית שעניינה: "תביעה בקשר למפגע סביבתי נגד גורם המפגע; לעניין זה, "גורם המפגע", "מפגע סביבתי" – כמשמעותם בחוק למניעת מפגעים סביבתיים".
26. החוק למניעת מפגעים סביבתיים מגדיר בסעיף 1 "מפגע סביבתי", כדלקמן:

"זיהום אוויר, רעש, ריח, זיהום מים, זיהום מי-ים, זיהום על ידי פסולת, זיהום על ידי חומרים מסוכנים, זיהום על ידי קרינה, פגיעה בסביבה החופית, והכל כשהם בניגוד לחיקוק, לצו, לתכנית, לרישיון עסק או לכל היתר או רישיון אחר, או שיש בהם פגיעה בבריאותו של אדם או גרימת סבל ממשיל לאדם; לעניין זה "תכנית" - כהגדרתה בחוק התכנון והבניה, תשכ"ה-1965";

27. על פי ס' 2(א) לחוק למניעת מפגעים סביבתיים, "גורם המפגע", הוא "מי שגורם או עומד לגרום מפגע סביבתי".

28. עיון בחוק למניעת מפגעים סביבתיים מלמד שנועד לאפשר למי שנפגע, או עלול להיפגע, ממפגע סביבתי לבקש מבית המשפט להוציא צו שיורה ל"גורם המפגע" להימנע מלעשות את המעשה שגורם או יגרום למפגע הסביבתי, וכן להשיב את המצב לקדמותו, כפי שהיה עובר להיווצרות המפגע הסביבתי, ולהורות לעשות את כל הנדרש למניעת הישנותו של המפגע הסביבתי.

29. כפי שנפסק (ראה פרשת יעקובוביץ), הגשת תובענה ייצוגית באשר למפגע סביבתי אינה כפופה להוראותיו של החוק למניעת מפגעים סביבתיים. הדברים עולים, בבירור, מדבריו ההסבר להצעת חוק תובענות ייצוגיות, שמהם עולה כי כוונת המחוקק בחוק תובענות ייצוגיות הייתה ליצור הסדר כללי ואחיד להגשת תובענות ייצוגיות, הסדר שאינו כפוף להסדרים הקיימים ב"חוקים המיוחדים", כגון החוק למניעת מפגעים סביבתיים (ה"ח הכנסת 93, 26.7.2005, בעמ' 232):

"לפני יותר מעשור החל המחוקק הישראלי מכיר בחשיבות מכשיר התובענה הייצוגית וקבע אותו בשורה של חוקים שעניינם תחומים המתאימים במיוחד להגשת תובענות ייצוגיות. החוקים שבהם קיימים כיום הסדרים להגשת תובענות ייצוגיות הם: ... חוק למניעת מפגעים סביבתיים (תביעות אזרחיות), התשנ"ב-1992, וחוק שכר שווה לעובדת ולעובד, התשנ"ו-1996 (להלן - החוקים המיוחדים). אולם, ההסדרים הקיימים אינם מקיפים את מכלול התחומים שבהם יכול להתעורר הצורך להגיש תובענה ייצוגית. בנוסף, ההסדרים בחוקים השונים אינם אחידים ולהבדלים ביניהם פעמים רבות אין הצדקה מהותית והם יוצרים קשיים משפטיים, כפי שצוין בתזכיר הצעת החוק הממשלתית (להלן - התזכיר)...

ההצעה קובעת הסדר כללי ואחיד להגשת תובענות ייצוגיות במשפט הישראלי בכל עילת תביעה, ומציעה לבטל את ההסדרים הקיימים כיום בחוקים המיוחדים. ההצעה מאמצת חלק מההסדרים הקיימים בחוקים המיוחדים, תוך הרחבות ותוספות שמטרתן לשפר את ההסדרים הקיימים לאור הניסיון שנצבר מאז שנחקקו החוקים המיוחדים.."

30. עניין זה תואר היטב גם במאמרו של אלון קלמנט "קווים מנחים לפרשנות חוק התובענות הייצוגיות, התשס"ו-2006", הפרקליט מ"ס תשס"ו, 131 בעמ' 135-136:

"תחום נוסף שבו הורחבה האפשרות להגשת תביעות ייצוגיות הוא תחום המפגעים הסביבתיים. הבעיה העיקרית בהסדר התובענה הייצוגית שהיה קבוע בחוק למניעת מפגעים

סביבתיים (תביעות אזרחיות), התשנ"ב-1992 (להלן: "חוק למניעת מפגעים סביבתיים") הייתה שהסדר זה לא אפשר לתבוע סעד כספי ופיצויים. בנוסף, ההסדר דרש מכל תובע המעוניין להיות מיוצג בתובענה הייצוגית (כיום התביעה הקבוצתית) להודיע על רצונו לעשות כן בכתב. דרך הצטרפות זו (opt in) הגבילה באופן משמעותי את מידת האפקטיביות של מנגנון התובענה הייצוגית.

בניגוד לחוקי התובענות הייצוגיות אשר בוטלו עם קבלת החוק החדש, ההסדר שהיה קיים בחוק למניעת מפגעים סביבתיים נותר בתוקף וישומו הוסב ל"תביעה קבוצתית". בנוסף להסדר זה, מאפשר החוק החדש לתבוע בתובענה ייצוגית בכל עילה ובלבד שתהיה קשורה למפגע סביבתי ותופנה נגד גורם המפגע, כמשמעותם בחוק למניעת מפגעים סביבתיים. עילת התביעה אינה מוגבלת, והיא כוללת אף את עוולת הרשלנות והפרת חובה חקוקה מכוח פקודת הנזיקין [נוסח חדש]. יש לשים לב לכך שהגדרתו של מפגע סביבתי בחוק למניעת מפגעים סביבתיים הנה רחבה וכוללת בין היתר תביעות בגין זיהום אוויר, מים, רעש, קרינה ופגיעה בסביבה החופית".

31. ממילא, הייתה זו גם עמדתו של בית המשפט העליון, שעה שנדרש לאפשרות להגיש תובענה ייצוגית ובגדרה לעתור לפיצוי כספי בגין מפגע סביבתי בפרשת נחל הקישון. כבי השופט "עמית הבהיר באותו עניין, כי:

"חוק מניעת מפגעים סביבתיים (תביעות אזרחיות), התשנ"ב-1992, מגביל את הסעדים לפיו לצווי מניעה או צווי עשה, אך הכללתו בתוספת לחוק תובענות ייצוגיות מאפשרת הרחבת התרופות גם לסעד הפיצויים. עם זאת, בניגוד לתביעות נזיקין רגילות, הרי שבמסגרת תובענה ייצוגית כאמור, לא ניתן להגיש תביעה נגד המדינה ורשויות הפיקוח, באשר תובענה על פי חוק מניעת מפגעים סביבתיים היא נגד "גורם המפגע", להבדיל מהגורמים שלא מנעו את יצירת המפגע (פסק דיני בע"א (מחוזי חיפה) 1933/05 העמותה למען איכות חיים וסביבה בנהריה נ' איתנית מוצרי בניה בע"מ [פורסם בנבו] (20.8.2007); אלון קלמנט "גבולות התביעה הייצוגית בעוולות המוניות" משפטים לד 301 (2004); שגור, תביעות סביבתיות (502))."

32. בפרשת יעקובוביץ נאמר בעניין זה כי:

המשמעות היא שכיום ניתן להגיש תובענות ייצוגיות בקשר למפגעים סביבתיים גם מכוח עילות המצויות בדברי חקיקה נוספים, ובכללם החוק למניעת מפגעים ופקודת הנזיקין, וכן לתבוע את הסעדים להם זכאי התובע מכוח אותם דינים במסגרת ההליך הייצוגי.

הפרת חובה חקוקה

33. סעיף 63 לפקודת הנזיקין מורה כהאי לישנא:

"(א) מפר חובה חקוקה הוא מי שאינו מקיים חובה המוטלת עליו על פי כל חיקוק – למעט פקודה זו – והחיקוק, לפי פירושו הנכון, נועד לטובתו או להגנתו של אדם אחר, וההפרה גרמה לאותו אדם נזק מסוגו או מטבעו של הנזק שאליו נתכוון החיקוק; אולם אין האדם האחר זכאי בשל ההפרה לתרופה המפורשת בפקודה זו, אם החיקוק, לפי פירושו הנכון, התכוון להוציא תרופה זו.

(ב) לענין סעיף זה רואים חיקוק כאילו נעשה לטובתו או להגנתו של פלוני, אם לפי פירושו הנכון הוא נועד לטובתו או להגנתו של אותו פלוני או לטובתם או להגנתם של בני-אדם בכלל או של בני-אדם מסוג או הגדר שעמם נמנה אותו פלוני."

34. חוק אוויר נקי, תשס"ח – 2008, קובע מהו מקור פליטה, בסעיף 2:

"מקור פליטה" – מיתקן או מערך מיתקנים, נייד או נייד, לרבות מכונה, מכשיר או חפץ, וכן מקום, שנפלטים מהם מזהמים לאוויר או הגורמים או העלולים לגרום לפליטת מזהמים לאוויר, עקב פעולה או תהליך המתבצעים בהם או באמצעותם, לרבות כל פעולה או תהליך נלווים שיש להם או שעלולה להיות להם השפעה על פליטת מזהמים, ולמעט אם זיהום האוויר הנגרם או העלול להיגרם מהם זניח;

35. סעיף 3 לחוק אוויר נקי קובע, כי:

"(א) לא יגרום אדם לזיהום אוויר חזק או בלתי סביר.
(ב) בלי לגרוע מכלליות האמור בסעיף קטן (א), יראו זיהום אוויר כחזק או כבלתי סביר, בין השאר, כל אחד מאלה:
(1) חריגה מערכי סביבה שנקבעו לפי סעיף 6(א)2;
(2) פליטת מזהם לאוויר בניגוד להוראות חוק זה."

36. עקב זיהום האוויר החמור שבבסיס בקשת האישור, עונה הנתבעת להגדרת "מזהם" על פי הגדרה זו בחוק אוויר נקי:-

"מזהם" – כל אחד מאלה:

- (1) ...
- (2) חומר, לרבות חומר כימי או ביולוגי, וכן חומר מוצא לחומר כאמור, שנוכחותם באוויר גורמת או עלולה לגרום –
(א) לסיכון או לפגיעה בחיי אדם, בבריאותם או באיכות חייהם של בני אדם, בנכס או בסביבה, לרבות בקרקע, במים, בחי ובצומח;
(ב)

37. האחריות על כך מוטלת על הנתבעת באופן מוחלט בהיותה מחזיקת המפעל ממנו נפלטו המפגעים וזאת לפי סעיף 73 לאותו חוק:

"נעשה מעשה או מחדל בניגוד להוראות לפי חוק זה ממקרקעין, רואים את המחזיק במקרקעין או מי שהמקרקעין נתונים לשליטתו או לפיקוחו כאילו הוא עשה את המעשה או המחדל, זולת אם הוכיח כי עשה כל שניתן למניעת ביצועו."

38. חוק אוויר נקי, קובע בסעיף 1, כי:

חוק זה מטרתו להביא לשיפור של איכות האוויר וכן למנוע ולצמצם את זיהום האוויר, בין השאר על ידי קביעת איסורים וחובות בהתאם לעקרון הזהירות המונעת, והכל לשם הגנה על חיי אדם, בריאותם ואיכות חייהם של בני אדם ולשם הגנה על הסביבה, לרבות משאבי הטבע, המערכות האקולוגיות והמגוון הביולוגי, למען הציבור ולמען הדורות הבאים ובהתחשב בצורכיהם.

39. הנתבעת פעלה בניגוד לרישיון העסק שלה ובכך הפרה את סעיפים 4; 7-14 לחוק רישוי עסקים, תשכ"ח-1968 עת פעלה במקום בניגוד להיתר.

40. הנתבעת פעלה בניגוד לחוק החומרים המסוכנים, תשמ"ג-1993 עת פעלה בחריגה מהיתר /או תוך סיכון הסביבה.

41. תכליתם המשותפת של דברי החקיקה היא שמירה על זכויותיו של הפרט ושמירה על זכויותיו של הציבור מפני אינטרסים כלכליים טהורים-אשר לא מביאים בחשבון את ההשלכות הסביבתיות של פעולותיהם. בהקשר זה ראה חיבורם של אריה ונגר ודפנה שלו- קורנבליט²:

"בחינתו של חוק אוויר נקי באמצעות הפרשנות התכליתית כפי שהוצגה לעיל מלמדת כי יש בו על פי הכרעת המחוקק, העדפה של שיקולי בריאות וסביבה על פני שיקולים כלכליים. אין הכוונה כי השיקול הכלכלי ייעדר לחלוטין ממערכת השיקולים הרלוונטיים, ניכר כי נקודת האיזון בחוק היא סביבתית יותר מבעבר וזנחת את השאיפה הבלעדית להגיע לנקודת היעילות הכלכלית המרבית"

פגיעה באוטונומיה

42. בתצ (ת"א) 32117-08-16 נורית הפטר גילמור נ' הנסיך מפעל ליצור טחינה בע"מ (פורסם בנבו, 26.2.19) נערך ניתוח מקיף של עילת הפגיעה באוטונומיה במסגרת הליך ייצוגי. נאמר שם כי:

"הפגיעה באוטונומיה של הצרכן בגין "הטעייה צרכנית", משמעותה היא נזק תוצאתי שבא לידי ביטוי בתחושות שליליות כתוצאה משלילת כוח הבחירה של הנפגע בשל הטעייה, או בשל אי גילוי עניין מהותי הרלבנטי לעסקה. פגיעה זו מוכרת כיום בפסיקה כראש נזק

² אריה ונגר ודפנה שלו קורנבליט, העדפת ערכי בריאות וסביבה על פני ערכי כלכלה בחוק אוויר נקי, חוקים ז (נובמבר 2015).

המקרים עילת תביעה, לרבות בהליך ייצוגי (ראו: ע"א 1338/97 תנובה מרכז שיתופי לשיווק תוצרת חקלאית בישראל בע"מ נ' תופיק ראבי, פ"ד נז (4) 685,673, 2003, להלן: עניין תנובה הראשון; ע"א 10085/08 תנובה – מרכז שיתופי נ' עזבון המנוח תופיק ראבי (פורסם בנבו, 2011, להלן: עניין תנובה השני; בקשה לדיון נוסף נדחתה בלי שהוגשה תשובה לה: דנ"א 9416/11 עזבון המנוח תופיק ראבי נ' תנובה מרכז שיתופי לשיווק תוצרת חקלאית בישראל בע"מ (פורסם בנבו, 2012); ע"א 4333/11 דניאל סלומון נ' גורי יבוא והפצה בע"מ, (פורסם בנבו, 2014, להלן: עניין סלומון, שם בפסקה 34; ע"א 8037/06 שי ברזילי נ' פריניר (הדס 1987) בע"מ (פורסם בנבו, פסקה 38, 2014, להלן: עניין פריניר בקשה לדיון נוסף נדחתה: דנ"א 5406/15 פריניר (הדס 1987) בע"מ נ' שי ברזילי (פורסם בנבו, 2015); ע"א 2278/16 פלונית נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 12.03.2018), פסקה 23 לפסק דינו של כב' השופט יצחק עמית, להלן: עניין פלונית).

43. בתצ (מרכז) 16584-10-11 רונית פלג נ' פריגו ישראל פרמצבטיקה (פורסם בנבו, 17.5.15) קבע כבוד השופט גרוסקופף, דברים היפים מאוד לענייננו, כך:

"שני מאפיינים של המקרה שלפניי הופכים אותו למועמד מתאים במיוחד להחלת החזקה העובדתית לפיה הפגיעה באוטונומיה של חברי הקבוצה הולידה רגשות שליליים: המאפיין האחד הוא שאין אנו עוסקים בהטעיה צרכנית רגילה, אלא, כפי שצוין בפסקה 77 לעיל, באי גילוי מידע רפואי, עניין המצוי בליבת ראש הנזק של פגיעה באוטונומיה. כידוע, ראש נזק זה פותח בהקשר של אי מסירת מידע רפואי, ורק בשלב מאוחר יותר (עניין תנובה) 'יוצא' גם לתחום של הטעיה צרכנית... אם אכן כך, הרי שהדרישה להוכחת נזק תוצאתי כתוצאה מפגיעה באוטונומיה אינה חלה כלל במקרה בו המידע שהוסתר הוא מידע רפואי, וזאת כאשר תוצאת ההסתרה היא שלא ניתן לחס למטופל "הסכמה מדעת". ואולם, גם אם תדחה ההבחנה האמורה, הרי שברור כי עוצמת החזקה העובדתית לפיה הפגיעה באוטונומיה לוותה בנזק לא ממוני מהסוג של רגשות שליליים היא כבדת משקל במיוחד בהקשר של אי מסירת מידע רפואי.

המאפיין השני ההופך את המקרה שלפניי כמתאים במיוחד להחלת החזקה העובדתית הוא שחלק ניכר מחברי הקבוצה נחשפו לכשל שארע בהחלפת הפורמולציה של האלטרורקסין באופן טראומטי, באמצעות פרסומים תקשורתיים שיצרו בהלה בקרב חברי הקבוצה, והביאו רבים מהם למצב של אי וודאות ביחס למצבם הרפואי (לכך שאי וודאות ביחס למצב רפואי עלולה לגרום לנזק לא ממוני השוו לעובדות שנידונו בת"צ (מרכז) 33359-06-12 זבידה נ' בית חולים בילינסון [פורסם בנבו] (ניתן ביום 7.11.2013)). ודוק, כפי שכבר הובהר (פסקאות 63 – 64 לעיל), בין אם הבהלה הציבורית הייתה מוצדקת מבחינה רפואית ובין אם לאו, התרחשותה היא תוצאה של הכשל שארע בעת הכנסת תרופת האלטרורקסין החדשה לשימוש בישראל. לפיכך, גורם הנושא באחריות לכך שהמידע בדבר הצורך בניטור לא נמסר למטופלים נושא גם באחריות לנזקים שנבעו מהבהלה הציבורית שנגרמה לאחר מכן. שילוב המאפיינים הללו מביא לכך שהמסקנה הלבאורית כי הפגיעה באוטונומיה של המטופלים לוותה, בנסיבות הפרשה בה עסקינן, ברגשות שליליים מצד המטופלים,

מתבקשת מאלוהים. למצער, די בה כדי להטיל נטל כבד על המשיבות לשתור חזקה זו. בנטל זה לא עמדו עד כה.

44. ברי שהחשיפה לזיהום האוויר ומטרדי הריח הקשים פגעו בבריאות חברי הקבוצה, וממילא גם באוטונומיה שלהם.

עולת הרשלנות

45. יסודותיה של עולת הרשלנות, המעוגנת בהוראות סעיפים 35 ו-36 לפקודת הנזיקין, הם אלה: חובת זהירות, התרשלנות (הפרת חובת הזהירות), נזק וקשר סיבתי בין ההתרשלנות ובין הנזק. ככל שהדברים אמורים ביסוד הראשון – הלכה ידועה היא כי נוהגים לחלקו לשתי בחינות:

„[...] האחת, אם בין סוג המזיקים, אליו משתייך המזיק, לבין סוג הניזוקים, אליו משתייך הניזוק, קיימים 'יחסי רעות' לענין סוג הפעולות, אליו משתייכת פעולת המזיק, ולענין סוג הנזקים שגרם המזיק [...] ניתן לכנות חובה זו כחובה מושגית. [...]

[...] האחרת היא, אם בין המזיק הקונקרטי לבין הניזוק הקונקרטי קיימת חובת זהירות לענין הפעולות שהתרחשו בפועל לענין הנזק שנגרם בפועל. ניתן לכנות חובה זו כקונקרטית. הבחינה הראשונה היא מושגית וכללית. הבחינה השנייה היא פראגמטית וקונקרטית [...]. שתי הבחינות גם יחד נערכות עלפי מבחן הצפיות. השאלה היא, מה אדם סביר יכול היה לצפות (כאפשרות פיסית) או צפה הלכה למעשה [...] ומה אדם סביר צריך היה לצפות (כקטיגוריה נורמטיבית) [...]. במסגרת עולת הרשלנות אין דורשים, בדרך כלל, נאדם לצפות (במישור הנורמטיבי) את שאינו ניתן לצפייה (במישור הפיסי), אם כי דורשים ממנו לצפות את שניתן לצפייה. עם זאת, עשויות להיות נסיבות עקרוניות, בהן הדין מבקש לצמצם את האחריות, ועל יסוד שיקולים של מדיניות משפטית, עשוי להגיע למסקנה, כי אף שסיכון מסוים ניתן לצפייה (כאפשרות פיסית), אין לדרוש צפייה זו (כקטיגוריה נורמטיבית). [...]

(ע"א 243/83 עיריית ירושלים נ' גורדון, פ"ד לט(1) 113, 128–129 [1985]; ...)

46. מערכת היחסים בין הנתבעת לבין התובע וחברי הקבוצה שהוא מבקש לייצג היא מערכת יחסים המטילה חובה מושגית וקונקרטית ברורה. מדובר ביחסים בין מזהם (על דרך זיהום אוויר ויוצר מטרדי ריח קשים) לבין הציבור הנחשף לזיהום זה.

47. התובע יטען שרשלנותה של הנתבעת או מי מטעמה או מי משלוהיה מתבטאת, בין היתר, במעשים או במחדלים הבאים:

א. לא נקטו באמצעים הנדרשים למנוע את זיהום האוויר ומטרדי הריח.

ב. לא הדריכו את עובדיהם בדבר הדרכים שיש בהן למנוע יצירת זיהום אוויר ומטרדי הריח.

ג. לא הדריכו את עובדיהם בדבר האופן בו יש לנהוג בחומרים המסוכנים המטופלים ו/או מאוכסנים במפעל, באופן שימנע זיהום אוויר ומטרדי הריח או למצער - יפחיתם.

ד. לא פעלו לפי הוראות חוק אוויר נקי ותקנותיו.

ה. לא פעלו לפי הוראות רישיון העסק החלות עליהם.

ו. לא נהגו כפי שבעל מפעל המאחסן חומרים מסוכנים היה נוהג.

48. אף במבחן הצפיות עומד המבקש, שהרי בעל מפעל המאחסן ומטפל בחומרים מסוכנים או פולט אותם על יסוד היתר פליטה, צריך לצפות את הסיכון שמפעלו יגרום לזיהום אוויר, דהיינו התרחשות הנזק והתממשותו.

49. ממילא יאמר כי בנסיבות העניין, יש להעביר את נטל הראיה לכתפיה של המשיבה, שלא הייתה בנסיבות האירועים רשלנות שתחוב בגינה, אף לפי הוראות סעיף 41 לפקודת הנזיקין, שכותרתו "חובת הראיה ברשלנות כשהדבר מדבר בעד עצמו".

"בתובענה שהוגשה על נזק והוכח בה כי לתובע לא היתה ידיעה או לא היתה לו יכולת לדעת מה היו למעשה הנסיבות שגרמו למקרה אשר הביא לידי הנזק, וכי הנזק נגרם על ידי נכס שלנתבע היתה שליטה מלאה עליו, ונראה לבית המשפט שאירוע המקרה שגרם לנזק מתיישב יותר עם המסקנה שהנתבע לא נקט זהירות סבירה מאשר עם המסקנה שהוא נקט זהירות סבירה – על הנתבע הראיה שלא היתה לגבי המקרה שהביא לידי הנזק התרשלות שיחוב עליה."

50. לחברי הקבוצה לא הייתה ידיעה בדבר הסיבות שגרמו למקרה והביאו לכדי הנזק. המפעל הוא נכס שהיה בשליטת הנתבעת ונסיבות האירוע מתיישבות עם כך שלא ננקטה זהירות סבירה על ידי המשיבה.

51. מעתה אמור – הנתבעת התרשלה.

הנזק שנגרם לתובע בפרט ולחברי הקבוצה בכלל

52. התובע נחשף ביום 26.11.20 למטרדי ריח קשים וסבל מזיהום אוויר כבד.

53. התובע סבל ממטרדי הריח וחושש כי נחשף לחומרים מסרטנים שיפגעו בבריאותו ובבריאות בני משפחתו המגוררים עימו באורח בלתי הפיך.

54. הוראות משרד הבריאות והמשרד להגנת הסביבה לתושבי האזור, ובכללם המבקש, להסתגר בביתם בעקבות האירוע דן, הוסיפה לחרדתו של המבקש.

55. הנוק שנגרם לחברי הקבוצה ברור. הם כולם נחשפו למטרדי ריח קשים אוויר מזהם, ורעלים בצורת אדים אירוסולים וחלקיקים שנישאו באוויר כתוצאה מפעולות או מחדלי המשיבה, בכללם לחומרים מסרטנים ולמטרדי ריח קשים מנשוא.

מנגנון התביעות הייצוגית בראי איכות הסביבה והשמירה עליה

56. על מנת לעמוד בתנאים לאישורה של התובענה נשוא עניינו כייצוגיות, על התובע לשכנע את בית המשפט כי קיימת אפשרות סבירה שייקבע כי הנתבעת יצרה "מפגע סביבתי". לשם כך, נדרש התובע להניח תשתיות ראיות לכאוריות שלפיה פעילות המפעל הביאה לזיהום האוויר כמפורט בתביעה זו.

57. שעה שנטען כי עלה בידי התובע לעשות כן נאמר, כי חשיבותן הציבורית העצומה של תביעות ייצוגיות בענייני איכות הסביבה מחייבת להקל את הנטל העומד בפני התובע הייצוגי בניסיונו להביא לאישור בקשתו להפוך לתובע מעין זה, וכפי שנאמר בפרשת יעקובוביץ:

"ואולם, עוד בטרם אברר אם המבקשים אכן עמדו בנטל המוטל עליהם, ואף בטרם אדון בטענות המקדמיות (הרבות) שהעלתה המשיבה בגדרי הליך זה, מצאתי לנכון לעמוד להלן בהרחבה על חשיבותן הציבורית של בקשות לאישור תובענות ייצוגיות בהקשר של הגנת הסביבה, באשר לטעמי עניין זה צריך לעמוד לנגד עיני בית המשפט הן בעת הדיון בטענות המקדמיות, הן בעת הדיון בהתקיימותם של התנאים לאישור תובענה כייצוגית. אשר על כן, אעמוד להלן, תחילה, על חשיבותן הציבורית של בקשות אישור בהקשר של הגנת הסביבה. לאחר מכן, אתייחס לטענות המקדמיות שהעלתה המשיבה בגדרי הליך זה, ובהמשך אעמוד על התנאים לאישור תובענה כייצוגית ואברר האם תנאים אלה מתקיימים במקרה שלפני."

58. על חשיבותן הציבורית של בקשות לאישור תובענות ייצוגיות בהקשר של הגנת הסביבה עמד בית המשפט בהרחבה במסגרת ת"צ (ת"א) 38647-12-09 עומרי חצור נ' עיריית אור יהודה (פורסם בנבו, 16.1.13) (להלן: עניין חצור). באותו עניין נפרץ צינור ביוב המוביל את השפכים של העיר אור יהודה ויישובי הסביבה וכתוצאה מכך זרמו מי ביוב לנחל אילון ולנחל הירקון. במשך שבועות התעלמו הרשויות מהאירוע ומהנוק שנגרם לסביבה, כאשר אף אחת מהן אינה לוקחת יוזמה לתיקון הנוק ותוך שכל אחת מהרשויות המעורבות מבקשת להטיל את האחריות לתיקון צינור הביוב על רעותה. כתוצאה מכך, זרמו מי הביוב ללא הפרעה גם לחופי הים של ת"א והרצליה והביאו לזיהום מי הים, עד כדי סגירתם של חופי תל אביב והרצליה למשך למעלה מחודשיים. בסופו של יום הגיעו הצדדים שם להסדר פשרה, תוך שהאחריות לפיצוי, שניתן לטובת הציבור ושיקום הנחל, חולקה בין הרשויות השונות.

59. בפרשת יעקובוביץ חזר בית המשפט על עיקרי הדברים שנאמרו בפרשת עומרי חצור והוסיף:

"השמירה על איכות הסביבה היא מרכיב חשוב בקביעת איכות החיים ואינטרס חברתי מן הדרגה הראשונה. לבית המשפט תפקיד בשמירה על הסביבה ועל המשאבים המצומצמים של טבע ונוף בישראל, כן תפקידו להגן על זכויות הפרט לסביבה ראויה. על בית המשפט לפעול למטרות אלו במסגרת המשפט המינהלי, הפלילי והאזרחי (ראו, בין רבים, ע"א 99/8116 אדם

טבע ודין-אגודה ישראלית להגנת הסביבה נ' הועדה המקומית לתכנון ובניה שומרון, פ"ד נה(5) 196 (2001); עע"מ 2273/03 אי התכלת שותפות כללית נ' החברה להגנת הטבע [פורסם בנבו] (2006); בג"צ 9402/03 בוכניק נ' המועצה הארצית לתכנון ולבניה [פורסם בנבו] (2007); עע"מ 10277/06 חברת פנינת אילת בע"מ נ' הוועדה המחוזית לתכנון ובניה מחוז הדרום [פורסם בנבו] (2010). להתייחסותו של המשפט העברי לנושא איכות הסביבה מנקודת מבטו של הדין האזרחי והדתי ראו את פסק דינו של כב' השופט הנדל בבג"ץ 1756/10 עיריית חולון נ' שר הפנים [פורסם בנבו] (2013, להלן: בגץ עיריית חולון) ובבג"ץ איתנית).

חשיבותה של ההגנה על איכות הסביבה הוכרה על ידי בית המשפט העליון כשיקול רב ערך, הן במישור הלאומי והן במישור הבינלאומי. כך, למשל, בבג"ץ 02/4128 אדם טבע ודין-אגודה ישראלית להגנת הסביבה נ' ראש ממשלת ישראל, פ"ד נח(3) 503 (2004), נאמר מפי כב' הנשיא א' ברק (עמ' 512-513):

"האדם הוא חלק מסביבתו. הוא מקיים עם סביבתו יחסי גומלין. הוא משפיע על סביבתו והוא מושפע ממנה. הקרקע, המים, האוויר הם היסודות לקיום האנושי... הם הבסיס לקיום הפיזי. הם הבסיס לקיום הרוחני. איכות החיים נקבעת על-פי איכות הסביבה. אם לא נשמור על הסביבה, הסביבה לא תשמור עלינו. מכאן החשיבות הרבה - לכל פרט ופרט ולחברה ככלל - בשמירה על איכותה של הסביבה שבה מתנהלים חיינו... אכן, אחד האתגרים החשובים ביותר של ימינו (בעולם ובישראל) הוא זה של איכות הסביבה. יש בו ביטוי לצורך של "שמירת הטבע והנוף - מעשה בראשית - בלא שיד אדם תקלקל את מעשה הבריה" (השופט מ' חשין בבג"ץ 2920/94 הנ"ל, בעמ' 455)... בצדק ציין השופט אנגלרד כי "לצער, המודעות בחברה הישראלית לאיכות הסביבה ולשמירה על נכסי הטבע למען הכלל ולמען הדורות הבאים עדיין אינה מפותחת. אנו מפגרים בנושא איכות הסביבה פיגור רב אחר רוב המדינות המפותחות" (ע"א 8116/99 אדם טבע ודין - אגודה ישראלית להגנת הסביבה נ' הוועדה המקומית לתכנון ולבניה, שומרון, פ"ד נה(5) 196, 209). עם זאת, לאחרונה התגברה מודעות בעניין זה...".

לצד זאת, הוכרה זכותו של הפרט לחיים בתנאים סביבתיים ראויים, היא הזכות לאיכות סביבה ראויה, בין אם כזכות עצמאית ובין אם כזכות הנגזרת מחוקי היסוד, כגון הזכות לכבוד האדם, הזכות לשלמות הגוף והחיים והזכות לקניין (על ההכרה בזכות לאיכות סביבה ראויה ראו פסק דינה של כב' השופטת דפנה ברק-ארז בעע"ס 683/13 רשות שדות התעופה נ' אליהו טויטו ואח' [פורסם בנבו] (2015). עוד ראו בגץ עיריית חולון, שם הכיר בית המשפט העליון בחשיבות השמירה על צדק סביבתי; דניאל פיש, "צדק סביבתי בישראל: המפגש בין דיני זכויות האדם ודיני איכות הסביבה", משפט וממשל ז', 911 (תשס"ה); יובל שני, "הזכות לאיכות סביבה ראויה כזכות אדם במשפט הבינלאומי", המשפט ו', 297 (תשס"ו)).

אכן, הגנת הסביבה היא ערובה לאיכות חיים במישור הפרטי, הלאומי והבינלאומי."

60. בספרו של שנוור, תביעות נזיקין סביבתיות, עומד המחבר על כך שמאז תחילת המאה העשרים ואחת ניתן להצביע על שלוש מגמות מרכזיות בהתפתחות דיני הסביבה בישראל; מגמה אחת היא מגמה של יצירת רשויות סביבתיות בעלות סמכויות רחבות אשר אמורות לטפל בבעיות סביבתיות בצורה כוללת. מגמה שנייה נוגעת להגברת אפשרויות אכיפתם של סטנדרטים סביבתיים, כאשר בחקיקה הסביבתית החדשה מודגשות מאד יצירת אפשרויות אכיפה חדשות והגברת השימוש בכלים חדישים, לרבות

תמריצים כלכליים ותביעות נזיקיות לשם הגברת האכיפה. מגמה שלישית היא עליית כוחם של גופים לא ממשלתיים במארג ההגנה על הסביבה.

61. בית המשפט קבע, באשרו את בקשת יעקובוביץ כתובענה ייצוגית, כי על רקע מציאות של הפרת הוראות הדין שנועדו להגנת הסביבה ועל מנת לעשות את ההפרה ואת הפגיעה בסביבה לבלתי כדאית מבחינה כלכלית, נחקק חוק הגנת הסביבה (המזהם משלם) (תיקוני חקיקה), התשס"ח-2008, שמכוחה תוקנו הוראותיהם של חוקים רבים שעניינם הגנת הסביבה. בסעיף 1 לחוק זה נאמר, כי:

"מטרתו של חוק זה לשמור ולהגן על איכות נאותה של הסביבה ולשפרה, למנוע פגיעה בסביבה או בבריאות הציבור ולשלול את הכדאיות הכלכלית שבפגיעה בסביבה, בין השאר באמצעות ענישה המתחשבת בשווי הנזק שנגרם, בטובת ההנאה שהושגה או ברווחים שהופקו תוך ביצוע עבירות שעניינן פגיעה כאמור."

62. דברים דומים נאמרו בע"מ 6102/13 מיכאל עצמון נ' חיפה כימיקלים בע"מ (פורסם בנבו, 24.9.15) שבגדרו נדונו תביעות הצוללנים והדייגים בנחל הקישון לפיצוי בשל זיהום הנחל. כפי השופט יי עמית ציין בפסקה 27 לפסק דינו:

"עקרון 'המזהם משלם' הוא אפוא עקרון של מדיניות, שמנחה את הרשות בכובעה כמחוקק וכרגולטור ובפן האכיפתי, עקרון שאינו מושתת על אחריות משפטית במונח הפלילי או הנזיקי. עם זאת, כוחה של העקרון יפה במידת מה גם לדיני הנזיקין 'הרגילים', על שיקולי ההרתעה, המניעה, פיזור הנזק, הצדק וההגינות שעומדים בבסיסם. המפעלים המזהמים הם יוצרי הסיכון אך יכולים להיות גם מונעי הנזק הטוב ביותר והזול ביותר, כבעלי הידע והמימונות הנדרשת כדי למנוע את הנזק."

היינו, לצורך הגנה על הסביבה ומניעת מפגעים יש לדאוג כי מי שמזהם לצד פעילותו חייב לשאת בעלויות. הדבר יביא לצדק סביבתי, בכך שמי שנהנה מהפעילות המזהמת יישא במחיר הזיהום או במניעתו, ואף יביא לצמצום הפעילות מקום שהמזהם יפנים את העלויות. יש חשיבות להכרה בעקרון 'המזהם משלם' גם לעניין תובענות ייצוגיות, באשר יש להניח, כי הגשת תובענה ייצוגית וחשיפה אפשרית של המזיק לתשלום הנזק בגין יצירת מפגע סביבתי, הייתה מחייבת אותו לנקוט משנה זהירות על מנת להפחית את האפשרות לגרימת נזקים עתידיים. עם זאת, יישום עקרון זה במקרה שלפנינו הוא בעייתי, שכן, תאגיד המים הם בבעלות הרשויות המקומיות, ולמעשה בעלות הפעלתם נושאים תושבי העיר. כך, אם יוטל היטל על המשיבה, או אף אם תתקבל התובענה ויוטל על המשיבה פיצוי, מי שיישא בכל, בסופו של יום, הם תושבי העיר. היינו, התושבים סובלים הן מהזיהום, הן מעלות הפנמת הזיהום. עם זאת, כפי שאבהיר בהמשך, בהחלט יתכן כי פגיעה כפולה זו בתושבים תביא ללחץ ציבורי שימנע זיהום במקרים עתידיים, או אף לתביעות אישיות, במקום שתמצא לכך התשתית העובדתית המתאימה."

63. שעה שהביא עמדתו בעניין החשיבות לשמור על הסביבה וכיצד יש לנקוט במי שפוגע בה, הוסיף בית המשפט וקבע בעניין יעקובוביץ דברים הנראים כאילו נכתבו במיוחד לענייננו:

"הבעיות עליהן עמדתי לעיל, כמו גם המקרה נשוא ענייננו, ומקרים נוספים שאירעו בעת האחרונה, ממחישים, פעם נוספת, כי אין די במנגנוני האכיפה הקיימים במישור המינהלי והפילי. זאת, בין היתר, משום שגם כיום לגופים ולרשויות אין כמעט כל תמריץ חיצוני, בין שלילי ובין חיובי, המעודד אותם לנהוג באחריות, להפנים את העלויות של המפגעים הסביבתיים שבתחומם ולפעול להסרתם (על כשלי השוק שיוצר זיהום סביבתי ועל תפיסה כלכלית המעודדת הפנמת עלויות בגין יצירת מפגעים סביבתיים ראו: מרשה גלפי, רות פלאטו-שנער ועמיחי קרנר "אחריות מלווים למפגעים סביבתיים הנגרמים על ידי הלוויים" הפרקליט נ 439, 442-447 (2010), עוד על הקשר בין חשיבה כלכלית לחגנת הסביבה ראו: אורן פרוז, "ההשפעה של החשיבה הכלכלית על דיני איכות הסביבה בישראל: מבט ביקורתי" עיוני משפט לא, 429 (2009)...."

64. בית המשפט המשיך בעניין יעקובוביץ וקבע:

"תובענות ייצוגיות הוכרו כאמצעי לאכיפת החוק. התועלת החברתית של התביעה הייצוגית טמונה באותם קשיים וכשלים, מובנים לעיתים, עליהם עמדתי לעיל (ראו: גיא הלפסק, "תיאוריה כללית בדבר התועלת החברתית של מכשיר התביעה הייצוגית כאמצעי לאכיפת החוק", משפט ועסקים ג', 247, 248 (התשס"ה - 2005). כך ככלל, כך גם בתחום האכיפה הסביבתית.

במכשיר התובענות הייצוגיות נעשה שימוש בעולם בנושא תביעות סביבתיות. כך, למשל, בארה"ב אושר ביום 21.12.12 הסכם פשרה בתובענות ייצוגיות שהוגשו נגד חברת BP, בנוגע לאסון הזיהום במפרץ מקסיקו. Oil Spill by the Case 2:10-md-02179-CJB-SS. Re: Oil Rig "Deepwater Horizon" in the Gulf of Mexico, on April 20, 2010 מיום 21.12.12 בבית המשפט המחוזי בניו אורלינס, השופט Carl Barbier). בהסכם הפשרה התחייבה BP לשלם 7.8 ביליון דולר, וזאת בנוסף ל-4.5 ביליון דולר קנסות בהליך הפילי. השופט ציין בהחלטה, כי יש יתרונות עצומים לתובענה ייצוגית בריכוז התביעות, ובמהירות היחסית בה התובעים יקבלו את כספם...

התובענה הייצוגית בהקשר של איכות הסביבה מותרת בעיות המתעוררות בהגשת תובענות פרטניות בעניינים אלו. הראשונה והעיקרית היא הקשר הסיבתי העובדתי בין הזיהום לנזק (ראו לעניין זה בועז שנור, "הקשר הסיבתי העובדתי בתביעות בגין נזקי-גוף שנגרמו מזיהומים סביבתיים", מחקרי משפט כג 559 (תשס"ז-2007). עוד ראו פרשת נחל הקישון). בחינת השאלה כיצד ארע הנזק מחייבת משאבים, שליחיד קשה לעמוד בהם, מה גם שעלות ההתדיינות בתובענות מסוג זה הינה גבוהה ממילא, וכפי שמבהיר שנור, תביעות נזיקין סביבתיות, בעמ' 501:

"יתרון מרכזי של תובענה ייצוגית הוא החיסכון העצום בעלויות אשר נובע מכך שתובענה אחת עשויה להחליף אלפי תביעות פרטניות. חיסכון זה יתבטא הן אצל התובעים, הן במערכת בתי המשפט והן אצל הנתבעים. התוצאה המעשית של החיסכון לתובעים הוא שתביעות בגין נזקים קטנים שלא היו מוגשות כתביעות בודדות בגלל העלות הגבוהה של ניהול התביעה יחסית לערכה הכספי, יהיה אפשר להגישן עתה בשל ערכה הכספי המצרפי הגבוה של התביעה לעומת עלות ניהול התביעה שלא תעלה בהרבה ובשל היתרון לגודל שיש לניהול

תביעה אחת מצרפית. תובענה על סכום גדול מאפשרת לתובע הייצוגי לגייס עורכי דין שייצגו את עניינה של הקבוצה על יסוד אחוזים מסכום התביעה במקרה של ניצחון בלא שיצטרך לשאת בעצמו בשכר טרחתם של עורכי הדין. אפשרות זו אינה קיימת כאשר מדובר בתביעה אישית על סכום קטן, שכן עורכי דין לא יקבלו על עצמם לייצג לקוח בתובענה שעשויה להיות מסובכת, על יסוד אחוז מניצחון אפשרי אלא אם כן סכום התביעה גדול מספיק באופן שמכפלת שכר הטרחה הצפוי להם במקרה של ניצחון בסיכוי לזכות גדול מעלות הזמן שהם מקדישים לתובענה.

יתרון זה משמעותי במיוחד בכל הקשור לנזקי זיהומים סביבתיים. תביעות מסוג זה נחשבות לתביעות סבוכות ויקרות באופן מיוחד, אשר דורשות התמחות מיוחדת ומשאבים ניכרים. נוסף על כך בשל מיעוט הפסיקה בישראל לגבי תביעות נזיקין מצומחות מזיהומים סביבתיים, קשה לעורכי דין לנבא ניבוי מוצלח את סיכויי ההצלחה של תביעות כאלה, והגשת תביעות כאלה מצריכה לימוד תחום חדש מצדו של עורך הדין. גורמים אלה מרתיעים עורכי דין מלקבל על עצמם את הטיפול בתביעות מסוג זה גם כאשר גובה הנזק לתובע שאותו הם מייצגים אינו ממוטל והיה עשוי להוביל להגשת תביעות בתחומים אחרים של דיני הנזיקין. לפיכך המנגנון של תובענות ייצוגיות, שמאפשר לעורכי דין להרוויח סכומים ניכרים במקרה של הצלחה בתביעה, הוא חיוני לשם הפיכת תביעות כאלה למעשיות.

בעיה נוספת היא שניזוקים רבים אינם תובעים משום שלעיתים הנזקים נגרמים בראש ובראשונה לסביבה, כאשר רק נזקים משניים נגרמים לניזוקים ספציפיים (ראו: ליאור אבו וענבל רובינוביץ, "מי ישמור על החופים? בעקבות החוק לשמירת הסביבה החופית", הארת דין ב(1) 91, 77 (תשס"ה)).

גם שוור, תביעות נזיקין סביבתיות, עמד על הדברים (בעמ' 129):

"ברוב המקרים הפרת החוקים הסביבתיים אינה יוצרת נפגע ישר. זיהומים סביבתיים מתפשטים במרבית המקרים על פני שטחים ניכרים, ולכן אין אדם אחד שמרגיש את עצמו נפגע ישיר מהזיהום, ובמקרים רבים שבהם הזיהום מתבטא בריחוק ניכר ממקום הזיהום, גם אין קישור אינטואיטיבי בין תוצאות הזיהום לבין המזהם. יתר על כן, במקרים רבים חלק גדול מהנזקים לא נגרם לאנשים אלא למשאבים סביבתיים. התוצאה היא שברוב המקרים אין מי שיטרח בהגשת תלונה לרשויות ויתעקש על מיצוי הדין עם העברין."

אחד הפתרונות לכך הן התובענות הייצוגיות. עמד על כך אריאל פורת, בפרק דיני הנזיקין בתוך: הגישה הכלכלית למשפט, 271, 293 (בעריכת אוריאל פרוקצ'יה, תשע"ב-2012):

"גם בבעיות האכיפה אין כדי לשכנע שאין בכוחם של דיני הנזיקין להשיג הרתעה. במשפט קיימים כלים שונים שבכוחם לצמצם את הרתעת-החסר הנובעת מתת-האכיפה של דיני הנזיקין... במקרים מסוימים תובענות ייצוגיות ומנגנונים אחרים המאפשרים איחוד תביעות עשויים להפחית את עלויות ההתדיינות ולעודד הגשת תביעות על ידי תובעים אשר לולא כן לא היו עושים זאת..."

הכלי של תביעה ייצוגית מאפשר אכיפה סביבתית-אזרחית ומחייב את המפעלים הגדולים למנגנון של אחריות אישית וישירה מול הנפגעים, למעשה מול הציבור. כוחה גם מתעצם לאור הנזק התדמיתי של החברות והפעילות הנלוות של הרשויות באמצעות פיקוח הדוק יותר ודרישה להשקעה משמעותית בתיקון העיוותים כתוצאה מהתביעה.

בתובענה ייצוגית כדוגמת התובענה נשוא בקשת האישור שלפני יש בכדי לתמרץ מזהמים פוטנציאליים כדוגמת המשיבה לנקוט באמצעי זהירות מראש, ולא בדיעבד, לאחר שגורם כבר הנוק. מכשיר התובענה הייצוגית יכול להפוך את הזיהום לבלתי משתלם מבחינה כלכלית עבור מזהמים, ובכך להביאם לידי נקיטת אמצעי זהירות ומניעת זיהום הסביבה.

מתודולוגיית חישוב הנזק

65. הוראת המשרד להגנה¹¹ ומשרד הבריאות לתושבים להסתגר בבתיהם ולהימנע מפעילות גופני מאומצת מלמדים כמה קשה הייתה לציבור הדליפה ממכילי המשיבה.

66. ראוי לציין כי בעניין יעקובוביץ נאמר בהתייחס לנזק שגורם זיהום, כך:

"הזיהומים הסביבתיים גורמים לסיכונים בריאותיים; הם מורידים את ערך הנכסים הסמוכים להם; הם פוגעים בסביבה הטבעית: בבעלי חיים, בצמחיה ובמערכות אקולוגיות שלמות; הם יוצרים סיכונים לדורות הבאים שאת חלקם קשה לצפות היום; הם גורמים חוסר צדק סביבתי, שכן נשכרים מהם בעיקר תאגידים וגופים ממדינות עשירות הפועלים למען רווחי בעליהם, בעוד הנפגעים באים בחלקם הגדול משכבות סוציאקונומיות נמוכות במדינות העשירות וממדינות עולם שלישי; והם גורמים לשינויים במערכת האקולוגית העולמית, כמו אפקט החממה ודלדול שכבת האוזון. התוצאה החמורה ביותר של השפעות אלו היא הסכנה לעצם האפשרות שהמין האנושי יוכל להמשיך ולהתקיים לאורך שנים כחברה תרבותית מפותחת (שנור, תביעות נזיקין סביבתיות, עמ' 24-23). להיבט זה, של אי-הפיכות או למצער של השלכות ארוכות טווח, ישנה חשיבות מיוחדת במדינת ישראל בשל היותה מזינה קטנה וצפופה, שבה החלטות תכנוניות וסביבתיות שגויות עלולות להנציח מגיעות משמעותיות בערכי טבע ונוף ולהשפיע על בריאות התושבים ללא אפשרות של תיקון (ראו בגץ 9409/05 אדם טבע ודין - אגודה ישראלית להגנה על הסביבה נ' הוועדה הארצית לתכנון ובנייה של תשתיות לאומית, פ"ד סד(2) 316 (2010))."

67. חברי הקבוצה אף לא יכלו לנקוט בכל פעולה כדי להימנע מחשיפה לאוויר המזוהם ולמטרדי הריח שנישאו אליהם שכן אדם חייב לנשום, אף בידעו שהאוויר הנכנס לריאותיו אינו אוויר נקי ואף אם ריחו רע מאוד.

68. מספר התושבים באזור חוות המכלים של הנתבעת, עולה לכדי 150,000, אולם להערכת התובע רק 100,000 מהם נחשפו למטרדי הריח וזיהום האוויר בעטייה של הדלילה ממכילי הנתבעת כמתואר לעיל.

69. סך חברי הקבוצה עומד אפוא על 100,000 ונזקו של כל אחד מחברי עולה לכדי 1,000 ₪ לכל הפחות וסך נזקי הקבוצה עולה אפוא לכדי 100,000,000 ₪.

70. באשר להוכחת הנזק שנגרם לחברי הקבוצה, הרי שדי בהוכחה שנגרם נזק ברמה הלכאורית, כמצוין בהוראות סעיף 4(ב)(1) לחוק תובענות ייצוגיות: "בבקשה לאישור שהוגשה בידי אדם כאמור בסעיף קטן 1 (א) – די בכך שהמבקש יראה כי לכאורה נגרם לו נזק".

71. בעניין זה ניתן להידרש לתנ"צ (ח"י) 16-06-41275 רמי אהרוני נ' מרב מזון (פורסם בנבו, 30.11.17), שם נאמר:

"כפי שכבר ציינתי לעיל, בשל היעדר האפשרות המעשית לאתר את חברי הקבוצה בענייננו, הפיצוי שייפסק הוא פיצוי לטובת הציבור בהתאם להוראת סעיף 20(ג)(1) לחוק תובענות ייצוגיות, הקובע:

"מצא בית המשפט כי פיצוי כספי לחברי הקבוצה, כולם או חלקם, אינו מעשי בנסיבות הענין, בין משום שלא ניתן לזהותם ולבצע את התשלום בעלות סבירה ובין מסיבה אחרת, רשאי הוא להורות על מתן כל סעד אחר לטובת הקבוצה, כולה או חלקה, או לטובת הציבור, כפי שימצא לנכון בנסיבות הענין; ..."

עוד כתבה בעניין זה כב' הנשיאה א' חיות במאמרה 'א' חיות, "התובענה הייצוגית ככלי לאכיפה אזרחית-ציבורית", משפט ועסקים י"ט, 935 (2016), בעמ' 950):

"חשוב לזכור, עם זאת, כי הגם שלצורך חישוב הסכום לפי סעיף 20(ג) אין מניעה מנקיטת דרך של אומדנה שהיא דרך מוכרת ומבוססת לכימות נזק במשפט הישראלי כאשר אין – אפשרות לחשב במדויק את הנזק האומדן צריך להיות מבוסס על עוגנים מתאימים – וראיות המוצגות לפני בית המשפט, ויש להקפיד שהריכוך וההגמשה של כללי הדין לא יובילו למצב שבו המזיק מחויב בסכום שגבוה מסכום הנזק שגרם. זאת, משום שבית-המשפט מחויב לשמור על הגינות כלפי הנתבע, ולדאוג לכך שזכויותיו המהותיות והדיניות לא ייפגעו."

גמול לתובע ושכר טרחת עורכי דינו

72. במסגרת תובענה ייצוגית נדרש התובע לפרט מהו הגמול לו הוא עותר וכן מה שכר טרחת עורכי דינו, כך בתקנות תובענות ייצוגיות, תש"ע – 2010.

73. סעיף 22(ב) לחוק תובענות ייצוגיות מתייחס לגמול לו זכאי התובע המייצג וקובע, כי בית המשפט יידרש, בין השאר, לשקול את הטרחה שנטל על עצמו התובע המייצג והסיכון שנטל על עצמו בהגשת התובענה וניהולה, התועלת שהביאה התובענה לכלל חברי הקבוצה ומידת חשיבותה הציבורית של התובענה.

74. החשיבות הציבורית של התביעה ברורה. החוק מבקש למנוע זיהום אוויר ומטרדי ריח ואילו הנתבעת עשתה כן.

75. סעיף 23(ב) לחוק תובענות ייצוגיות עוסק בשכרו של בא כוח מייצג וקובע שבמסגרתו יש להתחשב, בין השאר, בתועלת שהביאה התביעה הייצוגית לחברי הקבוצה, מורכבות ההליך, הטרחה שנטל בא כוח המייצג בהגשת התובענה וניהולה, מידת החשיבות הציבורית של התובענה הייצוגית והאופן בו ניהל בא כוח המייצג את ההליך. דברים אלו ניתן יהיה ללמוד, כמובן, רק בסוף ההליך.

76. לעת עתה, מקום שמידת ההצלחה של התובענה אינה ידועה עוד, שיעור הפיצוי שייפסק לחברים בה טרם נפסק, אין מקום לעסוק בקביעת שיעורי הגמול לתובע ושכר טרחת עורכי דין ודי לומר, כי תביעה זו אינה תביעה של מה בכך והתובע ובאי כוחו נדרשו לעבודה רבה ומאומצת כדי להגישה.

סוף דבר

77. בית המשפט הנכבד מתבקש בזאת להורות כדלקמן:

- א. ליתן צו המורה לנתבעת למלא לאלתר את החובות המוטלות עליה בחוק והתקנות ולהימנע מזיהום הסביבה.
 - ב. ליתן צו המורה לנתבעת לערוך תוכנית לבקרה ולמניעת מפגעי זיהום הסביבה מחוות המכלים שלה באשקלון.
 - ג. לחייב את הנתבעת במלוא סכום התובענה.
 - ד. לפסוק גמול מיוחד למבקש שלא יפחת מ- 5% משווי ההטבה שתיפסק לציבור ושכר טרחה לבאי כוחו שלא יפחת מ- 20% משווי ההטבה שתיפסק לציבור, או בכל דרך אחרת כפי שבית המשפט הנכבד ימצא לנכון בנסיבות העניין.
 - ה. לחייב את הנתבעת בהוצאות תביעה זו, לרבות בשכר טרחת עו"ד ומע"מ בגינן.
78. לבית המשפט הסמכות העניינית לדון בתובענת התובע לאור סכומה והסמכות המקומית – לאור מקום משרדה הרשום של הנתבעת.

ליאור לוי, עו"ד
חדר סטמפון, עו"ד
ב"כ התובע

תוכן עניינים לנספחים המצורפים

תוכן הנספח	סימון הנספח
העתק מתביעת המבקש נגד המשיבה	1
העתק מדיווח המשרד להגנת הסביבה	2
העתק מהבקשה לפי חוק חופש המידע שהוגשה למשרד להגנת הסביבה	3

נספח 1

העתק מתביעת המבקש

נגד המשיבה

נספח 2

העתק מדיווח המשרד להגנת הסביבה

המשרד להגנת הסביבה

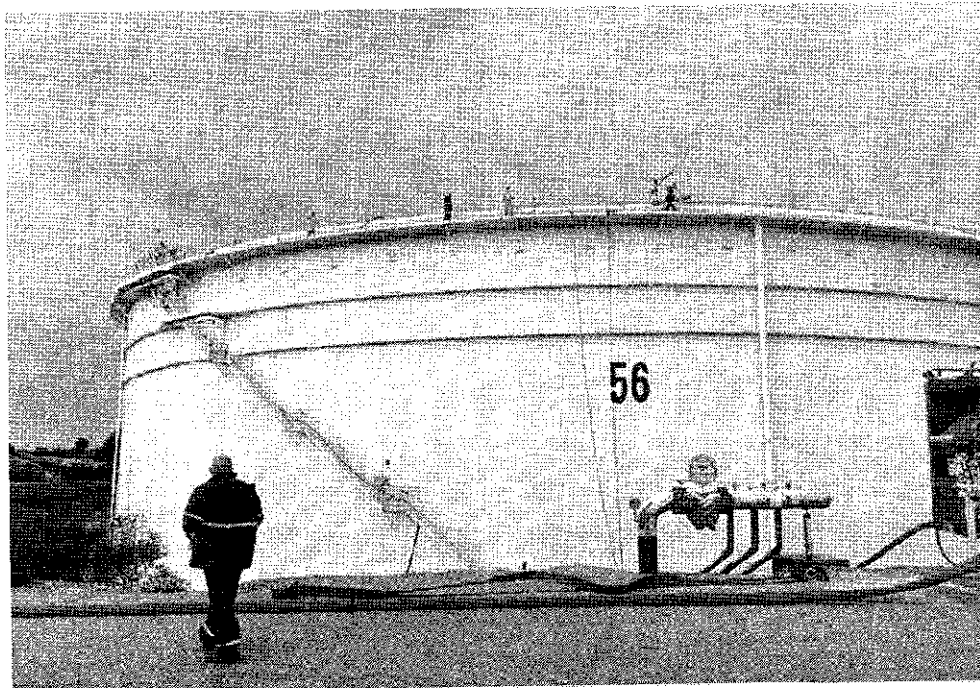
המשרד
להגנת
הסביבה

שעה אחת

⚠️ המשרד להגנת הסביבה מעדכן: בעקבות תלונות רבות על ריחות חריפים באשקלון ובאשדוד שמקורם במתקני קצא"א, המשרד בוחן את נסיבות האירוע ומבצע תחקיר מקיף.

המשרד להגנת הסביבה ומשרד הבריאות ממליצים לציבור באזור לסגור חלונות ולהימנע מפעילות גופנית מאומצת. המשרד יעדכן בהמשך ככל שיידרש.

צילום: ברוך ובר

...

קבלי מידע נוסף

www.gov.il

נספח 3

העתק מהבקשה לפי חוק חופש המידע
שהוגשה למשרד להגנת הסביבה

26 בנובמבר, 2020

לכבוד
המשרד להגנת הסביבה
רחוב כנפי נשרים 5
ירושלים 9546412

א.ג.נ.,

הנדון: פניה לקבלת מידע לפי חוק חופש המידע, תשנ"ח – 1998

דליפת דלק במתקן קצא"א מיום 26.11.2020

הריני מתכבד לפנות אליכם בבקשה לקבל מידע, נתונים ומסמכים המצויים בידיכם, על פי הזכות הקנויה לי בחוק חופש המידע, תשנ"ח – 1988, בעניין כדלקמן:

1. תוצאות תחקור האירוע שביצעתם במכלי הדלק הגולמי בצדה הצפוני של חוות המכלים קצא"א, שעל גוו אתרו שאריות של דלק גולמי שהתערבב עם מי גשמים.
2. תנאי היתר הרעלים של חוות המכלים קצא"א יוס מתן היתר הרעלים וכן כל נספח או מסמך אחר שצורף להיתר הרעלים. פנייתי זו מתייחסת גם לכל שינוי שבוצע בהיתר הרעלים, לרבות מועד עריכתו.
3. תנאי רישיון העסק של חוות המכלים קצא"א וכן כל נספח או מסמך אחר שצורף לרישיון העסק. פנייתי זו מתייחסת גם לכל שינוי שבוצע ברישיון העסק, לרבות מועד עריכתו.
4. פניותיכם לחוות המכלים קצא"א בקשר לתחקור אירוע דליפת הדלק שביצעתם ותשובות חוות המכלים לפניותיכם.
5. אזהרות קודמות שהוצא על ידכם לחוות המכלים קצא"א עקב הפרות תנאי היתר הרעלים ותנאי רישיון העסק ככל וישנן ותשובות החברה לפניותיכם.
6. החלטות שניתנו על ידכם בכל הנוגע לאירוע דליפת הדלק ממכלי הדלק של חוות המכלים קצא"א.
7. פרוטוקול השימוע שיעשה למנהלי חוות המכלים קצא"א בשל האירוע האמור, ככל ויתקיים.
8. אודה על מענה על פי המועדים הקבועים בחוק חופש המידע.
9. מצי"ב אישור על תשלום האגרה.

בכבוד רב ובברכה

ליאור לחוב עו"ד

בקשה לקבלת מידע (לפי חוק חופש המידע התשנ"ח - 1998)

סוג המידע המבוקש

הבקשה לקבלת מידע הינה:

- מידע המבוקש על ידי עמותה או ארגון חברתי
- מידע המבוקש על ידי גוף מחקר אקדמי
- מידע המבוקש על ידי מקבלי קצבה
- מידע אישי
- מידע חייב בפרסום
- מידע בתשלום

פרטים אישיים

	תואר עו"ד	מעמד המבקש/המבקשת אזרח/אזרחית או תושב/תושבת
מספר זיהוי 023558729	שם פרטי ליאור	שם משפחה להב
פקס 03-3752327	טלפון 03-3753116	מספר רישוי 16412
	דואר אלקטרוני hadar@iahav-adv.co.il	
מספר בית 9	רחוב יד חרוצים	מען ישוב הרצליה
	תא דואר 662	מיקוד 4673005

האם הבקשה מוגשת עבור גורם אחר?

- כן
- לא

הרשות הציבורית ממנה מתבקש המידע

שם הרשות הציבורית

המשרד להגנת הסביבה

שם הממונה

מיכל ריבלין

דוא"ל הממונה

meyda@sviva.gov.il

טלפון הממונה

02-6495803

פרטי הבקשה

אם יש לך ספק לגבי חובת תשלום אגרה לבקשה זו, ניתן לברר מול מיכל ריבלין ברשות ממנה מתבקש המידע.

נושא הבקשה

דליפת דלק בחוות קצאא מיום 26.11.20

תיאור הבקשה

נמפורט בבקשה המצ"ב

צירוף קובץ

בקשת חופש מידע - דליפת דלק קצאא.pdf

אינני מאשר/מאשרת שפרטי הבקשה יהיו גלויים לצד ג' אם תערך אליו פניה

תשלום אגרת בקשה (לפי תקנות חופש המידע (אגרות), התשנ"ט-1999)

הריני מתחייב/מתחייבות לשאת בעלות אגרת טיפול ואגרת הפקה, ככל שיידרש לשם טיפול בבקשתך, עד לסכום של 151 ש"ח

אופן ביצוע התשלום:

- תשלום בבנק הדואר/העברה בנקאית
 תשלום מקוון

פרטי המשלם

בעל כרטיס האשראי הינו:

- המבקש
 אחר

מספר זהות

023558729

שם משפחה

להב

שם פרטי

ליאור

התשלום בוצע בהצלחה!

אנו מודים לך על התשלום בשירות התשלומים הממשלתי.
יש לשמור את מספר אישור התשלום

בתאריך 26/11/2020 בשעה 15:01 בוצעו התשלומים הבאים באינטרנט:

פרטי התשלום: מספר אישור 90564896

שם פרטי ומשפחה

ליאור להב

מספר זהות

023558729

סכום התשלום

₪20.00

מספר אישור מחברת האשראי/בנק

0893248

סוג התשלום

רגיל, VISA ארבע ספרות אחרונות 9302

סה"כ שולם:

₪ 20.00

עשרים שקלים

טיפוס זה מנוסח בלשון זכר אך מתייחס לשני המינים כאחד
מסמך זה מכיל מידע מוגן על פי חוק הגנת הפרטיות